

Jože Borštinar in njegova miselna igra

Logika in kombinatorika: Slepí zajček na šahovskem polju

Nobena stvar ni toliko zakomplicirana in tako zavozlana, da se ne bi dala rešiti, in nobena stvar ni tako dognana, da se ne bi dala še izboljšati, poudarja Jože Borštinar, ki si je izmislil igro, ki bistri možgane. Tudi izdelal jo je sam, in sicer iz zgolj naravnih materialov. Ob tem je prepričan, da so »pametni telefoni« največje nesreča za mladi rod, saj mladina brska po njih kot »kokoši po dvorišču«.

Koroški dom starostnikov, PE Slovenj Gradec se odpira navzven tudi na način, da gosti različne ustvarjalce. Eden od njih je bil upokojenec Jože Borštinar, ki zase pravi, da je izumitelj. O njem smo lahko že brali v nekaterih časopisih in poslušali po radiu. V svoji skromnosti pa je vesel vsake, četudi še najmanjše pozornosti.

Igra, ki jo je avtor poimenoval Slepí zajček na šahovskem polju, je preprosta in zahtevna, zanjo ne potrebuješ ničesar drugega, razen svoje lastne pameti in dobre volje, pa nekaj vztrajnosti, kako bi v čim krajšem času spravil vse številke po vrsti od 1 do 63.

Jože Borštinar se je rodil v hiši na hribu, ki se imenuje Nebesa. Še mladoleten je šel s trebuhom za kruhom in celo življenje rudaril v velenjskem premogovniku lignita. Dopolnil je 80 let in še zmeraj rad igra šah, še bolj pa svojo igro, ki jo je avtorsko zaščetil. »S tem ostajam pri pameti, igra Slepí zajček na šahovskem polju je odlična za bistrenje možganov, ki starejšim pogosto začnejo pešati,« je prepričan.

»To igro sem naštudiral ponoči, enkrat, ko nisem mogel spati. Sem pa o njej razmišljal 40 let, ko sem si poskušal odgovoriti na vprašanje, ali je možno na šahovski plošči odigrati še kakšno drugo igro kot samo šah. Tudi sam sem bil strasten šahist, zdaj pa je moj favorit moja igra Slepí zajček ... Ko sem jo naštudiral, sem takoj skočil v delavnico, še zajtrka nisem uspel pojedti. Tedaj sem zanjo uporabil smrekov les in nekaj hrastovega. Polovica ploščic, iz katerih je sestavljena, je ene barve, polovica druge

barve in ko jo pravilno rešiš, izgleda kot čista šahovnica. In »slepí zajček« je igralec,« še pripoveduje avtor igre.

Igra je sestavljena iz lesenega okvirja, ob katerega igralec polaga lesene, s številkami označene kvadratne ploščice. Številke stresaš na mizo tako, da jih ne vidiš, in jih močno premešaš. Potem na slepo pobiraš ploščice in jih zlagáš po vrsti vseh 8 vrst, da prideš do zadnje številke, ki ima na koncu, v desnem spodnjem kotu, sosednje polje prazno. Šele potem se igra začne in ko pridraš številko 63 na zadnje mesto, je igra rešena in pokaže se pravilna slika. Za šah morata biti 2, to pa lahko igra vsak posameznik sam ali pa več ljudi v skupini, takrat pač najbolje vsak s svojo škatlo.

»Ta igra mi pomeni vse na svetu, ne bi je dal niti za pol sveta. Ker ne potrebujem ničesar drugega, kot zadovoljstvo v srcu,« še pove Borštinar, saj jo, da si krajša čas, igra vsak dan od 20. 2. 2016, kot se natančno spomni. V sebi namreč opaža, da ohranja bistre možgane, zato svojo igro priporoča vsem ljudem od 5. leta do pozne starosti.

»Zdaj je moj rekord, da jo spravim v red že v 12 minutah, prvič, ko sem jo začel igrati, pa sem potreboval 3 ure in pol. Tu je več tisoč kombinacij, nikoli ti ne bo dvakrat enako naložilo ene igre, razen v neštetihih posebnih slučajih. Izida igre sta samo dva. Lahko se zgodi, da pride zadnja številka 63, to je pravilno rešena. Če pride pa 62, te kombinacije tudi jaz še ne znam rešiti, sem pa naštudiral, da samo 2 ploščici lahko prestavim v tej igri in je potem 100-% rešljiva.«

Jože Borštinar je izdelal še več podobnih miselnih iger, prvo, kako izvleči najtanjšo ploščico skozi odprtino, že pri svojih 15 letih. Nekaj od njih ima izdelanih, nekaj pa samo narisanih na papirju. O sebi pove tudi, da je že 60 let prostovoljec, še bolj pa se je temu posvetil, ko se je upokojil. Tudi sam je preživel požar, zato je pred kratkim, ko je prebral v časopisu, da je v Šmarju pri Jelšah pogorela kmetija, takoj z denarjem

pomagal nesrečnemu kmetu. »Ker jaz ne potrebujem več denarja, pač toliko, da preživim. Mama me je naučila poštenosti in delati vse od kraja. Vsako delo sem opravljal z veseljem. Največje veselje pa mi je, da sem na stara leta doživel tak uspeh, da sem naštudiral to igro,« je še pojasnil Jože Borštinar.

Ajda Prislan Borštinarjeva igra Slepí zajček na šahovskem polju

Jože Borštinar je svojo izvirno miselno igro predstavil v Slovenj Gradcu.

Etnološka raziskava dr. Mojce Ramšak o boleznih Še pred nekaj desetletji so na Pohorju živelí vrači

Dr. Mojca Ramšak, etnologinja in univerzitetna profesorica, se je v svojem znanstvenem delu posvečala tudi boleznim, ki so bile znane na Pohorju. Na eni od dokumentarnih fotografij iz njene knjige »Zdravje in bolezen na Pohorju«, ki obravnava kulturno-medicinsko dediščino Pohorcev, je 70-letni mož, fotografiran na južnem Pohorju v Spodnjem Doliču leta 1963. Ta možki je zdravnik, ki pripravlja lonec in blagoslovljen les, da bo odganjal nevihto. Leta 1963 je strokovni delavki iz Slovenskega etnografskega muzeja kazal, kako so on in njegovi soprojanci z nekim čarobnim postopkom kuhanja lesa odganjali slabo vreme. Vrač je bil namreč oseba, ki

je znala poleg ostalega tudi čarati in zdraviti. Še en zanimiv primer je fotografija nekega starejšega možkega, ki iz lončka na v zemljo zapičeno železno palico izliva mleko. Dr. Mojca Ramšak na predstavitvi v Koroškem pokrajinskem muzeju, Muzeju Slovenj Gradec pojasnila, da možki na omenjeni fotografiji poskuša po principu stične magije odgnati bolezen svoje bolne krave. Krava je imela vnetje vimen, to bi ugotovili današnji živinozdravniki, oni takrat na Pohorju pa so mislili, da je kravo začarala čarovnica.

Knjiga dr. Mojce Ramšak je prvo izčrpno slovensko delo s področja zgodovinsko-humanistične medicine za to predalpsko pogorje. V njej

so predstavljeni splošno zdravstveno stanje Pohorcev, najpogostejše bolezni, epidemije, invalidnost, skrb za ostarele ter gospodarski in kulturni razlogi za takšne zdravstvene razmere v času približno do sredine 20. stoletja. Poleg bolezní, poškodb in ohranjanja zdravja se je avtorica v svoji raziskavi dotaknila tudi duhovnega sveta Pohorcev, ljudske religioznosti s poganskimi prvini čaščenja, vere v krščanskega boga in magije, s katerimi so si dodatno lajšali zdravstvene težave. Svoje izsledke pa avtorica povezuje tudi z današnjim stanjem v slovenskem zdravstvu, ko so ljudje odvisni od zdravstvenega zavarovanja in javnega zdravstvenega sistema. (AP)

Socialno podjetje Slokva

Krepíjo vezi v lokalnem in regionalnem okolju

Socialno podjetje Slokva v novem projektu socialne aktivacije deluje na območju Mestne občine Slovenj Gradec in Občine Radlje ob Dravi. Skupina, vključena v projekt Izkoristi svoj potencial, si je ogledala Dom Hmelina.

Ker se v podjetju Slokva iz Slovenj Gradca zavedajo, kako pomembno je za dobro kakovost življenja vključevanje posameznika v lokalno okolje, so enega od sončnih novembrskih dni izkoristili za obisk Doma Hmelina v Radljah ob Dravi. Skupina si je ogledala domsko knjižnico, prostore za kreativne delavnice, pokukali so tudi v kuhinjo in pralnico ter se podružili s stanovalci v dnevnem prostoru.

Dom Hmelina stanovalce spodbuja, da ostanejo čim bolj aktivni, z različnimi senzornimi dražljaji pa krepíjo njihovo zaznavno in kognitivno

funkcionalnost. »Na hodniku smo tako lahko opazovali živali, nato pa smo se sprehodili po parku, ki je zasnovan tako, da so poti parka speljane v obliki osmice, kar zagotavlja varno in prijazno okolje za sprehode tudi za starostnike z demenco. V Hmelini so si resnično vzeli čas in nas sprejeli odprtih rok, dogovorili smo se tudi za aktivno povezovanje in sodelovanje. Starejši so namreč vselej veseli prostovoljcev, mi pa osebno rastemo, ko krepimo vezi z različnimi deležniki v lokalnem in regionalnem okolju,« je povedala direktorica socialnega podjetja Slokva Alenka Berložnik. (AP)

Dr. Mojca Ramšak je v KPM, Muzeju Slovenj Gradec pripovedovala o tem, kako so se Pohorci nekoč spoprijemali z zdravstvenimi težavami ljudi in živali.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

